

УДК 338.49

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Куліш Т.В., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: essence and value of infrastructure agrarian market are reasonable. Problems and development prospects of infrastructure agrarian market elements are certain, that will assist efficiency of circulation goods.

Key words: infrastructure of agrarian market, wholesale enterprises, retail enterprises, agrarian exchanges, wholesale market, informative providing.

Постановка проблеми. У ринкових умовах важливим фактором ефективного функціонування підприємств є наявність розвиненої інфраструктури, яка є обов'язковим компонентом будь-якої цілісної економічної системи і підсистеми. Створення розгалуженої ринкової інфраструктури – найбільш актуальне питання проведення кардинальних змін в структурі національної економіки України. Адже саме ринкова інфраструктура забезпечує взаємодію всіх підприємств, фірм, галузей, регіонів, окремих ринків. Враховуючи значний наявний потенціал аграрного сектора України з виробництва сільськогосподарської продукції особливого значення набуває створення сучасної, за світовими стандартами, інфраструктури аграрного ринку. Формування ринкової інфраструктури має завданням обслуговувати процес ринкового товарообміну, забезпечувати його надійність, прозорість і стабільність.

Метою даної статті є аналіз сучасного стану та розробка пропозицій щодо удосконалення інфраструктури аграрного ринку.

Основні матеріали дослідження. Для забезпечення наукового підходу до вирішення досліджуваної проблеми важливо в першу чергу визначити сутність інфраструктури та її структуру. Інфраструктура аграрного ринку – це система структур, які безпосередньо забезпечують здійснення обмінних процесів, фізичне місце контактування ринкових контрагентів, операторів ринку, тобто покупців і продавців. Основними формами ринкової інфраструктури виступають біржі, оптові ринки, аукціони, ярмарки, торгові доми, міські ринки, магазини дрібнооптової та роздрібною торгівлі [3, 127].

Інфраструктура є базисом ефективної інтеграції та регіональної спеціалізації економіки. Розвиток інфраструктури визначає орієнтацію сільськогосподарського виробництва на ринки збуту, та на природно-кліматичні умови, які найкраще йому відповідають. Це дозволяє одержувати максимальну кількість високоякісної продукції при мінімальних витратах [5, 115].

Сучасний стан ринку сільськогосподарської продукції та продовольства характеризується досить повільним формуванням інфраструктури, яка була б здатна забезпечити скорочення втрат сільськогосподарської продукції, поліпшити її якість, сприяти формуванню ринкових цін, фінансовому й інформаційному забезпеченню даного процесу. Наявні проблеми ще більше ускладнюють-

ся внаслідок того, що не створена мережа посередницьких структур, які б на конкурентній основі сприяли збуту продукції за вигідною ціною. Відсутня ринкова інформація [3, 128].

В результаті реформування агропромислового комплексу в Україні склалися диверсифікована структура господарських суб'єктів. У зв'язку з цим виробничий сектор, який по суті постачає на ринок сировину для переробної та харчової промисловості, представлений різними за масштабами, сферою діяльності та спеціалізацією господарствами.

У сфері заготівлі та переробки сільськогосподарської продукції функціонує значна кількість підприємств, одні з яких виконують виключно посередницькі функції, формуючи партії продукції для переробки від різних постачальників, інші - поєднують заготівлю, зберігання й переробку.

Серед інститутів інфраструктури аграрного ринку первинною ланкою виступають місцеві ринки, заклади фірмової, дрібнооптової та роздрібної торгівлі, співпраця з якими, як правило, передбачає мінімальні витрати на транспортування, зберігання продукції, організацію торгівлі, інші маркетингові заходи. Привабливість вищезгаданих інфраструктурних елементів найбільш актуальною є для невеликих за розміром і масштабами діяльності сільськогосподарських підприємств [4, 112].

Однак для крупного товарного виробництва, місцева інфраструктура не в змозі повністю забезпечити реалізацію його інтересів. У зв'язку з цим виникає необхідність розвитку різних форм оптової торгівлі. З них найбільш привабливою є товарна біржа.

Товарна біржа - це постійно діючий оптовий ринок, що функціонує в певному місці та відповідно до встановлених правил торгівлі й регламенту [2]. Проте сфера діяльності товарної біржі охоплює міжрегіональний, національний і міжнародний ринки. У зв'язку з цим на регіональному рівні основну роль мають відігравати елементи інфраструктури нижчого рівня - агроторгові доми, оптові ринки.

Метою створення агроторгових домів є формування ринкового середовища, шляхом розвитку товарно-грошових відносин, більш вигідної реалізації виробленої продукції і поліпшення матеріально-технічного постачання агропромислових товаровиробників. Ці ринкові інституції функціонують, як правило, на районному чи регіональному рівні, виступаючи по суті проміжною ланкою між товаровиробником і системою аграрних бірж у процесах збуту виробленої продукції і матеріально-технічного постачання.

Не менш перспективною і успішно реалізованою в багатьох країнах формою організації оптової торгівлі є оптовий продовольчий ринок.

Система розподілу продовольства через оптові ринки має ряд переваг: створюються умови для круглорічного постачання населення свіжими, високоякісними продуктами харчування за прийнятними цінами; для сільськогосподарських товаровиробників і переробних підприємств вирішується проблема збуту, створюються додаткові робочі місця і зменшується відтік сільського населення; держава вирішує проблему легалізації оптової торгівлі і додаткового

надходження коштів у бюджет. При цьому забезпечується захист вітчизняних товаровиробників і продовольчого ринку країни в цілому. [1, 45].

Важливу роль у забезпеченні прозорості ринку та оперативності дій його суб'єктів має відігравати система інформаційного забезпечення. На сьогодні інформаційне забезпечення операторів аграрного ринку, поряд із засобами масової інформації, здійснює ряд Інтернет-ресурсів. Серед них слід, насамперед, відзначити офіційний web-сервер Міністерства аграрної політики, де важливу роль відіграє розділ «Аграрний ринок» та його підрозділ «Ціновий моніторинг», де можна отримати інформацію про ціни на сільськогосподарську продукцію в цілому по Україні та в розрізі регіонів у динаміці та в розрізі видів продукції за відповідними рубрикаціями. Розділ сайту «Галузі АПК» містить інформацію про основні галузі та напрями їх діяльності. У розділі «Економіка АПК» містяться рубрикації, присвячені таким питанням: «Економіка», «Фінанси», «Бухгалтерський облік», «Облік і фінанси АПК».

Крім того, в Україні функціонує ряд видань, які поширюють у друкованому варіанті, так і через власні Інтернет-сайти інформацію про стан аграрного ринку, подають матеріали маркетингових й аналітичних досліджень, прогнози, зокрема Інформаційний сайт новин АПК «AgriUkraine.com», Інформаційно-аналітичний журнал «Агроперспектива», Український журнал із питань агробізнесу "Пропозиція" тощо. Однак, оперативна інформація, яка може впливати на прийняття управлінських рішень, надається здебільшого на комерційній основі.

Висновки. Отже, інфраструктура аграрного ринку є однією з основних передумов його стабільного функціонування, від розвитку якої залежить як ефективність діяльності окремих господарських суб'єктів, так і реалізація стратегічних цілей держави в сфері аграрної політики та продовольчої безпеки.

Основними напрямками удосконалення інфраструктури є розвиток інститутів гуртової торгівлі, зокрема оптових ринків, агроторгових домів, бірж, а також інформаційно-консультаційне забезпечення товаровиробників. Удосконалення інфраструктури ринку сприятиме оптимізації системи маркетингу та каналів збуту продукції для всіх виробничих суб'єктів ринку.

Література.

1. *Виричев О.А.* Опыт создания оптовых продовольственных рынков в московском регионе // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. - 2013. - № 3. - С. 44-46.
2. *Дмитрук Б.П.* Організація біржової діяльності в агропромисловому комплексі: Навчальний посібник. - К.: Либідь, 2012. - 344 с.
3. *Клюкач В.А.* Развитие рыночной инфраструктуры в АПК // Экономика АПК. - 2013. - № 9. - С. 127-131.
4. *Лотоцький І.І., Дишлюк Н.І.* Розвиток оптового продовольчого ринку в Україні // Экономика АПК. - 2014. - № 5. - С. 110-114.
5. *Мищенко Н.М.* Формування інфраструктури ринку сільськогосподарської продукції // Экономика АПК. - 2014. - № 5. - С. 115-121.